

EDINOST

Glasiló slovenskega političnega društva za Primorsko.

(V edinosti je moč)

«EDINOST» izhaja vsako sredo; cena za vsó leto ja 4 gld. 40 kr., za polu leta 2 gld. 30 kr., za šest let 1 gld. 20 kr. — Poslanecne številke pri upravištvu in po trafikah v Trstu se dobivajo po 8 kr. — *Nerodnias*, reklamacije in inserate prejema Upravištvó «via Zonta 5».

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu «via della posta 10. p.»; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — *Inserti* (razne vrste naznanila in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav enó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Kaj je treba Trstu, da se ohrani in more napredovati.

Mnogo Tržačanov premišljuje zdaj, kaj bode s Trstom, kadar mu bode odvzeta prosta luka. — Večina meni, da bo za Trst potem še veliko slabše, nego je danes in to mnenje je nekoliko opravičeno; resnično se vrednost hiš in posestev v Trstu zmanjša in še uže danes vidimo in skušamo, da Trst peša gledé kupčije, moramo se bati, da bode potem še bolj pešal.

Marsikedo poreče: Saj statistika kaže, da tržaški promet raste od leta do leta. To je resnično, ako statistiko le površno pogledamo; a koliko je mej temi številkami takega prometa, ki Trstu daje malo dobička ali pa celo nič, to je takega prometa, ki le naše mesto transitira, pa ne potrebuje nobenega ali čisto nepomenljivega posredovanja tržaških trgovcev. Tak promet se vzdiguje; a kupčija, katero Trst posreduje s svojim kapitalom in delom in katera Trstu množi sredstva in denarno moč, taka kupčija se manjša. — Trgovinski minister, baron Pino, rekel je v državnem zboru, da vlada ne bo puščala Trsta v némar, a vsega tudi ne more vlada ter da je boljša bodočnost Trsta najbolj odvisna od tržaških trgovcev. Baron Pino je bil več časa v Trstu, on torej pozna naše mesto in vsak nepristransk Tržačan mora priznavati, da je minister pravo zagodel! Ne vlada, ne lega, ne luka, — ampak dobri trgovci, ti so prvi faktor za povzdigo kupčije. To nam dokazuje najboljši Reka, katera ima lepo, dobro luko, izvrstne magazine, kateri so trgovcem na razpolaganje brezplačno, ima polno železnice, in pri vsem tem prav nič ne napreduje in tudi ne bode napredovala, dokler se tam ne naseli kaj več dobrih in podjetljivih trgovcev. — Priznati moramo tudi mi, da tržaški prvi trgovci, takozvani uvaževalci in izvaževalci, niso na enakej stopinji s svojimi tekmovalci na Angleškem, Francoskem, v Hamburgu, in še celo Genova je Trst v tem obziru prekosila. Kaj je temu vzrok? Mej tem ko angleški, francoski, nemški in italijanski trgovci sami iščejo direktnih zvez v Aziji, Afriki in Ameriki, mej tem ko ti trgovci tam nastavljajo svoje zastopnike, svoje podružnice, tržaški milijonarji čakajo, da pridejo Amerikanci itd. sami v Trst ponujat kupčijskih zvez, oni mislijo, da je boljše pridobljeno lepo v miru uživati, nego svoje milijone po svetu riskirati, oni menijo, da jim bodo še vedno letale v usta pečene ptice, kakor je to bilo do pred 20mi leti. Bili so časi, ko je v Trstu vsak obogatel, ako je le malo stedi in še danes je v Trstu na solidnem potu lažje živeti, nego drugod v Avstriji; a Trst se množi in časi sami terjajo, da Trst ne ostane vedno na isti stopinji razvitka, na kateri smo ga videli pred 20 leti; to mesto se mora zdaj povzdignoti na višjo stopinjo; ono mora konkurirati v delu in sistemu z drugimi svetovnimi trgovišči, ako noče propasti, — in prav zdaj je napočila za Trst neka prehodnja in določilna doba, katero morajo tržaški trgovci in vlada na prvi način v korist obrtni. Pred vsem mora Trst skrbeti, kakor smo uže omenili, za dobre zveze po vsem svetu. Važen faktor v tej zadevi je tudi avstrijski Lloyd, ki pa kakor vse kaže, ni na isti stopinji, kakor so enaka angleška in francoska društva, akopram naša država podpira Lloyd na vse mogoče načine in na korist Lloyd celó zatira brodarstvo drugih privatnih podjetnikov, kajti uže marsikatero privatno brodarstvo je moralo nehati zaradi previsega obdačenja in zaradi drugih težav, katera odstraniti bi morala biti vladina skrb. Sploh opazujemo, da se naša vlada zanaša zgolj na Lloyd, da pa v obče avstrijsko brodarstvo premalo podpira in varuje, vsled česar ta važni faktor trgovine ne napreduje, ampak peša, in bode še bolj pešal, ako bode vlada terjala toliko

davščine od brodarjev. Tudi za dobre zveze po železnicah z notrajnimi deželami mora vlada skrbeti, da se vozovina zdatno zniža; priporoča se v tem obziru sistema državnih železnic, ker nevarno je, ako so komunikacije v rokah privatnih podjetnikov, in smelo trdimo, da se Avstrija mora zdaj pokoriti zaradi velikega greha ministra Brucka.

Tudi moramo na to opozoriti, da v Trstu še zdaj obstoje nekatere stare privilegije, ki blago podražujejo po velikih postranskih troških; tudi to bi morala naša vse drugo, nego energična trgovska zbornica odstraniti. Novi drugačni časi zahtevajo novih, drugačnih naredeb; kedor časa ne umeje, s časom ne napreduje, ampak zaostaja, pada in propada, dokler ne propade. Treba je dati slovo nekaterim stariim priljubljenim načelom in navadam, ker so v času zastarele, in poprijeti se novih, ki v sebi nosijo bodočnost.

Osobito pa trpi Trst na tem, da so razmere zaradi kredita jako slabo vrejene; kredit pri nekaterih tržaških bankah sloni več na protekciji, nego pa na pravi racionalni preiskavi razmer trgovcev kredita iskajočih, in slaba je tudi sistema tržaških trgovcev gledé kreditiranja in konkurence na zunaj; naši tržaški največi trgovci so postali komisijonarji in namesto da bi se le z veliko trgovino pečali, delajo konkurencio po najmanjših kotih in kočah; vsaka tržaška hiša ima polno nevestnih agentov po širokem svetu, kateri so večinoma pokaženi trgovci brez pravih načel; njim gre le zato, da prodajo, ne pazijo pa, ali je kupčija tudi solidna; vsled takega delovanja Trst zgublja na milijone denarja in vsa kupčija postaja čedalje bolj negotova; nesolidna. — Naj bi tržaške hiše rajši pošiljale zanesljive svoje ljudi po svetu in bolje bi bilo na vsako stran tudi za dobre trgovce v notranjih deželah, kajti nastavljeni agentje podpirajo čestokrat take ljudi, ki se loté trgovati brez skušenj, brez vednosti in brez denarja in taki ljudje gotovo kvarijo kupčijo ter jo prav nič ne pospešujejo, kajti gnjila je taka konkurencio in ne more se niti imenovati konkurencio, ampak švindejl. Vidi se iz tega, da tudi na polju konkurence je treba mnogo predrugačiti, ako hočemo v Trstu uživati saj gledé kupčije zdrav čist zrak.

Najimnitneje zadača pa čaka tržaških trgovcev na polju obrtnije. — Trst ima velike denarne moči, katere ne more tako dobro izkoristiti, ako se ne vrže tudi na obrtnijo, katera je bila dosedaj pri nas močno zanemarjena; Trst ima lego za to, lahko oddaja svoje izdelke na vse strani, za Trstom so dežele, kakor vsa Primorska in Kranjska, v katerih se nahaja mnogo primernih krajev za gojitev obrtnije, mnogo pridnih delalcev in mnogo različnih surovin in kdo ne ve, da je obrtnija prava duša trgovini in poljedelstvu, katero oboje še le prav oživlja. — Dosedaj je imel tržaški trgovec v obče še prav malo veselja in tudi razuma za obrtnijo, a nova doba zahteva tudi od tržaškega trgovca, da se poprime z vso močjo temeljitega učenja na polju raznih obrtnostij. Posebne veljave za Trst pa je to, da se v bližnjih deželah razvija obrtnija. O tem govoriti je skoro glavni namen tega članka.

Ni dolgo, ko se je v Postojni osnovala kmetijska podružnica, katere cilj ima biti povzdiga ne le kmetijstva samega na sebi, temuč njega povzdiga s pomočjo obrtnije. To je bila enkrat praktična ideja, katere izvršitev ni le prikladna Notranjskemu, temuč velike važnosti tudi za Trst. Govorilo se je v Postojni, da je treba pred vsem na Notranjskem pridelovati tudi takih tvarin, katere so prikladne obrtniji; reklo se je tam, da bode treba pridelovati peso za sladkor in konoplje za predivo in znan strokovnjak je konstatiral, da so primerna tla za oba ta pridelka in pa za živinorejo. Mi ne dvomimo na resnici te trditve in veseli nas, da se je začelo

delovati z energijo za izvršenje te jako praktične ideje.

Ni pa dvombe, da ne bi tržaški kapital prav rad priskočil na pomoč obrtniji na Notranjskem, ako se le dejansko pokaže, da se tam nahajajo imenovane surovine v izdatnej množini, osobito pa pesa za sladkor, kajti pomisliti je, da Trst zdaj dobiva sladkor iz daljnih krajev, da torej je to blago obdačeno po veliki vozovini, katera bi bila pak nizka za izdelke na bližnjem Notranjskem. Izvršitev te ideje bi torej prišla izdatno na pomoč ne le samo Kranjske deželi, temuč tudi Trstu, temu glavneimu posrelovalcu avstrijske kupčije, tržaškimi trgovcem, ki morajo prav zdaj skrbeti za nove vire blagostanja in za produktivno nalaganje mnogih kapitalov. Ne le v interesu slovenskih dežel, temuč tudi v interesu Trsta želimo toraj Notranjskemu društvu najslajnejšega uspeha. A gledati nam je tudi na to, da lep del te obrtnije ostane v narodnih rokah in da ne postane novi vir blagostanja h krati novo sredstvo za potujčevanje, da vse to, kar bi lahko imeli mi sami, ne pride v tuje roke. Treba je, da si tudi mi ustvarimo narodnih denarnih zavodov, kateri priskočijo na pomoč naši narodni obrtniji in v tem obziru nam je g. M. P. v «Edinosti» pokazal prav lepo pot in ako se res izvrši njegova ideja, za katero je nekdo pridobil uže nekoliko večih tržaških slovenskih kapitalistov, po tem smemo s toliko večim veseljem gledati v bodočnost. Mi in z nami vsi Slovani želimo, da bi se uže skoraj osnovala v Trstu banka, ki bi imela namen, podpirati naša domača podjetja ter zbuditi jih k zdravemu življenju. Ker pa je treba, da se taka prašanja na vse strani pretresujejo, zato se nadajamo, da se bodo v kratkem oglasili še drugi o tej stvari podučeni pisatelji in strokovnjaki, kajti le po pretresovanji na vse strani pridemo do zrelih sklepov. Z.

Govor slovenskega poslanca dr. Tonklija

pri obravnavi srednjih šol v državnem zboru.

«Uže prej enkrat sem omenil, kako slabo, nenaravno so uravnane srednje šole po slovenskih pokrajinah. Z nova moram očitno izreči, da slovenski narod, ki ima mnogo nad 1.300.000 duš, nema ni jedne slovenske srednje šole, niti gimnazije, niti realke. Veliko bolje je na Primorskem v tem oziru preskrbeno italijansko prebivalstvo; temu tudi iz srca voščim to dobroto, ne zavidam mu je; a kar je prav italijanskim prebivalcem, prav bi imelo tudi biti Slovanom (Slovenem in Hrvatom), ki štejejo nad dve tretjini vseh stanovancev na Primorskem.

V Trstu res ni nobene italijanske srednje šole, ki bi jo država vzdrževala (tu nečem posebno omenjati izključljivo italijanske «kupčijske akademije», za katero država potroši nad 40.000 gld. vsako leto), a tam ste vendar laška gimnazija in laška realka, ki ju mesto vzdržuje. V Istri vzdržuje država v Kopru laško gimnazijo, v Piranu pa laško realko, poleg teh v Pazinu nemško gimnazijo (nemške nižje realke v Pulji ne bodem omenjal, ker jo vzdržuje vojno ministerstvo). V glavarstvu pazinskem, kakor sem v zadnjem govoru omenil, biva 32.000 Hrvatov in le 6000 Italijanov, Nemcem pa prav nič, če jim ne prištevamo par otrok nemških uradnikov; na te zadnje vsaj se nikdo ne bode oziral. Človek bi pričakoval, da se bode gledé na srednje šole enako skrbelo tudi za Hrvate in Slovence v Istri. A ne le, da se to ne godi, celo toliko se ne skrbi, da bi se v srednji šoli vsaj narodni jezik podučeval. Da v tem glavarstvu ni nobenehrvaške ljudske šole, to sem uže ekkrat omenil. Mislim, gospoda, da država, da visoka vlada nema le pravice, ampak ima to sveto dolžnost v šoli

enačo skrbeti za oba naroda (za Italijane in Slovence).

Nj. ekselencija gospod naučni minister je omenil, da ima deželni šolski svet pravico določiti naučni jezik v ljudske šoli. Da, to je resnica, a deželni šolski svet je polložen naučnemu ministerstvu in mora pri določevanju naučnega jezika v ljudske šoli vsakakor ravnati se po državnih osnovalnih postavah. Po teh postavah pa bi smel v ljudskih šolah za Hrvate in Slovence namenjenih določiti le hrvatski in slovenski za učni jezik. Če tega ne stori, pregreši se zoper §. 19 osnovnih postav; in visoka vlada nema le pravice, temuč ima sveto dolžnost, opomniti deželni šolski svet na dotično postavu, prejšnji njegov sklep pa uničiti. Zoper take odloke ni treba nobenih pritožeb. Tu je dovoljeno, da se take določbe le naznanijo ministertvu. In jaz sem visokemu ministertvu res naznanil take določbe ter pričakujem, da visoka vlada tu stori svojo dolžnost.

Kar se tiče gimnazije in realke v Gorici, to se ve, da je na teh zavodih nemški učni jezik. Povdarjati moram, da so premnoge prošnje ne le od občin, temuč tudi od deželaega zbora jednoglasno sklenene in izročene bile visokej vladi, da bi uže vsaj enkrat narodni jezik ko učni jezik se uvedel v višjo gimnazijo in višjo realko v Gorici; enak sklep je deželni zbor leta 1880 z nova sklenol. Kako se je rešila ta prošnja, to mi ni znano. A vsekakor je to kaj opravičeno in dobro utrjena želja, če se je deželni zbor večkrat ž njo pečal ter večkrat dotične prošnje poslal visokej vladi.

Pri tej priliki ne morem opustiti, da ne bi zavrnil nekaterih silovitih napadov gosp. poslance tržaške kupčijske zbornice. Gospodu poslancu tržaške kupčijske zbornice je vse prav in lepo, kar se godi Slovenem gledé na tlačenje narodnega jezika; njemu je vse lepo, kolikor se Slovenem zabavlja. Popraviti moram nekatere pomote, katere je ta poslanec izrekel. Mislil je, da po naredbi deželnega šolskega sveta lahko roditelji določujejo, v katerem jeziku naj se njih otroci podučujejo.

Temu, gospoda moja, pa ni tako, ampak deželni šolski svet po postavi določuje brez prašanja roditeljev naučni jezik v ljudske šoli. Deželni šolski svet se pri tem k večemu ozira na predloge krajnega ali pa okrajnega šolskega sveta, v katerem zadnjem so pa skoro vsi članovi imenovani od vlade, tedaj tudi od nje odvisni. Tudi moram omeniti neke napake, ki se prav v Istri nahaja. V tej kronovini vlada tak občinski red, da je skoro vsake velike županiji središče kak italijanski kraj. Vsled tega delujejo razni elementi na to, da imajo v občinskem zboru Italijani večino. In na članove hrvatske in slovenske narodnosti pritiskajo na različen način toliko, da glasujejo za Italijani. Iz tega izvirajo sami oni sklepi, ki mesto narodnega jezika po vseh ljudskih šolah uvajajo laški učni jezik. Celó znano je, da okrajni glavarji pri volitvah v županijske zastope močno delujejo na to, da ima italijanski živelj večino v teh zastopih. Pred vsem naj tu pokažem le na Pazin, kder voditelj c. kr. okrajnega glavarstva v tem zmislu kaj močno dela.

Letos vas opozarjam na Žminj. V tej občini je občinski zastop dvakrat sklenol, naj se hrvaščina v ljudske šoli uvede ko učni jezik. Obakrat je deželna šolska gospodstva uničila dotični sklep (čujte! čujte! na desnici). In visoko ministerstvo ni zavrnilo deželne gospodske ter ni hotelo potrditi občinskega sklepa. Tako se je zgodilo, da se v tej skozi in skozi hrvatskej občini v ljudske šoli otroci laški poučujejo (čujte! čujte! na desnici). Nadejam se, da visoka vlada tudi tu izpolni svojo dolžnost, tem bolj, ker jo očitno na to opozarjam. Koliko se v Istri dela za ljudsko šolo, najočitnejše spričuje to, da je v tej deželi lev Kastvu ljudska trirazrednica, nikder

ni nobene štirirazrednice, drugod so le enorazredne ali dvorazredne ljudske šole.

Tudi na Goriškem ni nobene peterorazredne in napade, so poročevalovine, češ jaz sem se pritoževal, da se je v petrazrednico nemščina uvedla ko posebni učni predmet. A meni se je zdelo le nepravilno, neumno, kar sem tu povdarjal, da se je na Goriškem v več enorazrednic nemščina uvedla ko učni predmet; to z menoj gotovo vsi strokovnjaki in šolniki spoznajo za nepravilnost in neumnost.

Vse drugače je z odločenjem narodnega jezika. Uže za ministerstva Bachovega se je bila javila naredba, po kateri so morali učenci pri vpisovanju središnje šole naznaniti svojo narodnost. Po tej določbi je bil poduk materinega jezika slovenskega ali pa italijanskega, obligaten za učence določene narodnosti — in slab red v tem predmetu je tudi zaviral dijaka, da ni prestopil v višji razred. Jaz pa sem zadnjič bil nek vladni ukaz, ki ga je bil pred nekimi leti objavil minister Stremayr in ki je odpravil ono dolžnost dijakov učiti in naučiti se materinega jezika. Kazal sem na to, da je v srednjih šolah učencem dano na voljo, ali se hočejo učiti materinega jezika ali ne, in to je ona napaka, katere jaz dovolj grajam in bičati ne morem. Če je uže nemščina uvedena ko učni jezik v srednjih šolah, bilo bi vendar primerno, bilo bi vsaj pravično, da bi bili učenci zavezani gojiti tudi narodni jezik — in sicer s tem, da bi bil narodni jezik za vse učni predmet.

Gosp. poslanec tržaške kupčijske zbornice je trdil: ko bi po slovenskih okrajih popraševali, bili bi vsi za nemški učni jezik. Jaz pa vas le opominjam, da sem pred volitvijo svojim volilecem, najbolj odličnim zastopnikom kmetskih županij goriških razvil program, po katerem se mislim ravnati. V tem programu sem povdarjal, da se bodem potegoval za moč in edinstvo države, da se bodem potegoval za vpepljavo narodne enakopravnosti, da se bodem potegoval, da se nemščina ne izključi iz srednjih šol, ampak da se bode gojila toliko, da se je učenci v srednjih šolah popolnoma nauče. Opomnil sem tudi volilce, da se bodem potegoval za ustanovljenje meščanskih šol ter rekel, ker te šole najbolj ugajajo obrtniškemu in kupčijskemu stanu, da se v njih vsak učenec nemščine ko posebnega predmeta uči.

(Konec prihodnjšč.)

Da se resnica prav spozná, čuti treba dva zvoná.

V številu 129 »Slovenskega Naroda« nek dopisnik strastno napada društvo in list »Edinost« in nekatere »matadorje« tega društva trdeč, da je društvo »Edinost« krivo, da je bil voljen dr. Bizjak za poslanca 5. okoliškega okraja in da hočejo matadorji »Edinosti« svet slepiti, češ, da dr. Bizjak ni bil potrjen za mestnega odbornika le zaradi političnih vzrokov, da so matadorji podpirali dr. Rablja kandidaturu za drž. zbor na škodo narodu in da je slednjé društvo »Edinost« delalo razpor za časa volitve dr. Tonkličja v drž. zbor ter se zdaj prezira tega poslanca izvrstno delovanje v drž. zboru.

To vse so natolcevanja, proti katerim moramo slovesno protestovati in obžalovati, da je tak perfiden članek našel prostor v predalih slovenskega lista.

Pred vsem hočemo pojasniti, kako je prišlo do dr. Bizjakove kandidature. — Odbor »Edinosti« je stopil pred vsem v dogovor z gosp. Urbančičem iz Bazovice, kateri pa je kandidatura odbil; enako se je ponujala kandidatura tudi g. Malalanu in še drugima dvema gospodoma; a vsi ti so naveli vzroke, zaradi katerih ne morejo sprejeti kandidature. Odbor je sklenol torej, da skliče javni občni zbor na 18. aprila in da k temu občnemu zboru povabi tudi vse uplívneje volilce V. okraja. Bila je na dnevnem redu omenjenega občnega zbora tudi točka, da občni zbor sklene kaj gledé volitve v V. okraju. — Ko je prišla na vrsto ta točka, poprašá pred vsem predsednik g. Nahergoj navzoče volilce, ali imajo oni kacega kandidata, ker pa so ti odgovorili, da ne, in naj se denes kaj sklene o tej zadevi, zato se je začel razgovor o raznih kandidatih, mej katerim je nekdo prinesel predsedništvu pismo g. Trobeca, znanega rodoljuba iz sv. Ivana, v katerem pismu Trobec naznanja, da je on pozvedaval za mnenje v 5. okraju in da je pozvedel, da večina volilcev želi, ker so drugi narodnjaki izrekli se, da ne sprejmejo volitve, naj kandidira g. dr. Bizjak in konečno predlaga v tem pismu g. Trobec, naj občni zbor okliče dr. Bizjaka za kandidata za 5. okraj.

G. Dolenc je bil proti temu predlogu in je predlagal, naj se skliče volilni shod na Občinah in naj si volilci sami postavijo kandidata, katerega bode potem priporočal list »Edinost«. Ta predlog je obveljal in volilci so se zbrali 1. maja

na Občinah in v Bazovici, a videlo se je precej, da je večina za kandidata g. Bizjaka in to vkljub temu, da je uplívni g. B. na vsi moč agitiral proti Bizjaku. Ko je pozvedel odbor »Edinosti«, da so volilci vsi uže porazumljeni, kakor še nikdar poprej, ni mogel drugega storiti, nego sprejeti v list kandidaturu g. dr. Bizjaka, o katerem ni bilo nobenemu odborniku kaj takega znano, kar bi moglo zavirati njega potrditev. — Kakor znano, bil je dr. Bizjak izvoljen proti trem drugim kandidatom, mej katerimi je dobil največ glasov dr. Bizjakov nasprotnik g. Burgstaller. Kar se je potem godilo v mestnem zboru, to je obče znano.

Po tej aferi pa se je slišalo, da ni bil gosp. Bizjak potrjen zato, ker ni njegovo prejšnje poslovanje čisto. Pooblaščenec odbora so na to pozvali dr. Bizjaka, naj jim naznani, kake moralne zadržki bi mogli to biti. Dr. Bizjak pa se je v priči 3 gospodov izpovedal, da on ni bil nikoli sojen i ne obsojen zaradi kacega slabega dejanja, in ako bi to bilo, ne bi mogel več biti advokat, da je pač imel neko diferenco z nekaterimi dolžniki banke, katero je on poprej zastopal, a da je to diferenco poravnal in sicer poravnal celo na svoje veliko škodo, le da se ni moglo njemu več očitati, da je koga prikrajšal, kajti — dostavil je: uže sum bi bil mogel mojej časti škodovati. Moja vest mi ne očita, da bi bil komu kaj slabega storil, ampak z vsemi dolžniki banke sem imel vedno le dobre namene in delal sem le po vesti kolikor mogoče za njihovo korist in prav, to da sem bil premalo oster in ne zadosti previden z dolžniki in najbrže tudi kruhoborstvo bilo je vzrok diferenc. Sploh pa naj vstane eden kateri bi mi mogel dokazati ali očitati kaj slabega ali nepoštenega.

Na to ustmeno izjavo gosp. dr. Bizjaka je sklenol odsek za uredovanje lista, da se v »Edinosti« za zdaj poroča o vsej stvari še z neko reservo, in da se počaka, dokler se izvé, kako misli vlada o tej zadevi.

Razvidno je iz vsega tega, da »Edinost« in njeni matadorji niso za Bizjaka prav nič storili, ampak da so volilci sami zbrali si kandidata, ako pa je kak gospod privatno kaj govoril in delal za dr. Bizjaka, to odboru ni znano. Odborovi poslanci so le poročali menjenje volilcev, katero so pozvedeli v Bazovici in na Občinah od prvih mož. Pri vsem tem pa bi bil odbor delal tudi proti volilecem, ako bi mu bil znan kak zadržek in kaka nepoštenost, a kaj takega ni bilo znano nobenemu odborniku; ker pa so bile vse te reči javne in je bila kandidatura Bizjakova proglašena uže 12 dni pred volitvijo, toraj je bila dolžnost vsacega patrijota, kateri je znal za take zadržke, da jih pred volitvijo odboru, in če tega noče, saj tam objavi, kder je to javno po dovršeni volitvi. Dopisnikovo postopanje se torej na vsak način kaže zlobno, in ni moglo imeti drugega namena, nego očrtni odbor »Edinosti« in to narodno društvo, ker morda ne more trpeti kacega človeka, ki sedi v odboru. Ako pomislimo, da je bil občni zbor, pri katerem se je govorilo o kandidatu, javen, da je bila tam vsacemu Slovencu prilika dana, da javi svoje mnenje o kandidatu, da je nadalje bilo zadosti časa izraziti se o kandidatu pred volitvijo tudi v javnih listih; moramo obžalovati, da imamo v Trstu takih Slovencev, ki prežé na vak najmanjši pregrešek delalnih ljudi, sami pa se vedno odtegujejo vsakemu poštrevalnemu delovanju in s tem prejasno kaže, da jim ne gré za stvar, ampak le za osebnosti. V tem slučaju kaže dopisnik, da je bil celo od naših sovražnikov najet, da seje neslogo mej nami. Grd značaj in jako slabo srce je pokazal dopisnik tudi s tem, da je Bizjaka, katerega so uže mestni očetje politično umorili, še enkrat izkopal in se slastil, kakor hijena, v krvi onesrečenega. In ko bi bil dr. Bizjak tudi zaslužil to kazen, grlo, nečloveško je tako započetje. Če pa pomislimo, da se dopisnik prišteva onim slovenskim krogom, ki se štejejo mej najinteligentnejše, moramo pač obžalovati, da imajo oni naši sovražniki prav, ako trdijo, da imamo uže nekoliko inteligence, a prav malo resnično omikanih in taktičnih ljudij. Neznačajnost in surovost ti se nam kažeje čestokrat v tugi zaviti.

(Konec prihodnjšč.)

Postava zoper oderuhe

se glasi tako-le:

§. 1. Kdor posojuje ali posojilo nadaljuje in pri tem zlorabi lahkomišljenost, ubožstvo, slaboumnost, neskušnost ali razburjenost izposojevalca na ta način, da sebi ali kakim tretji osobi izgovori dobiček, ki je po svoji neprimerni velikosti zmogel uničiti izposojevalca ali pogubo njegovega premoženja pospešiti, kriv je prestopka in se kaznuje z strognim zaporom od enega do treh mesecev in z denarno globo od 100 do 500 gl.

Istega kaznjivega dejanja krivega in iste kazni vrednega se stori isti, kdor kako terjatev pridobi, odta jo naprej ali iztirja, pa o njej vé, da je nastala na goraj navedeni način.

§. 2. Če se v namen zakrivanja kake v §. 1. navedene kupčije sklene kaka navidezna pogodba, ali spíše kako pismo, ki ima neresnične podatke v sebi, ali če se je pridobil za kako še ne obstoječo terjatev kak sodnijski odlok (solba, plačilni ukaz, mandat) ali pa kaka sodnijska pogodba ali sodnijski izrek, ali če si je posojevalec zagotovil svoj dobiček iz katere v §. 1. označene kupčije s tem, da si je vzel od izposojevalca v poroštvo častno besedo, prisego ali drugo podobno zagotovilo, zapade ostremu zaporu od treh do šestih mesecev in denarni globi od 500 do 1000 gl. Tudi se more tak iz dežele izgnati.

Ista kazen zadene tistega, ki tako v §. 1. navedeno terjatev pridobi, prodá ali iztirja.

§. 3. Kdor je bil zavolj tega uže večkrat kaznovan, naj se kaznuje z ostrim zaporom od treh mesecev do enega leta. Tudi se lahko iz dežele prežene.

§. 4. Kdor dela v §. 1. označene kupčije navadno in ko svoj obrt, temu naj se naloži zapora od šestih mesecev do dveh let in denarne globe od 1000 do 3000 gl., in potem naj se iz dežele prežene.

§. 5. Ako bi obsojenec ne imel denarja dovolj za denarno globo, naj se mu spremeni v zaporno kazen, tako da mora za vsakih 10 gl. en dan sedeti.

§. 6. Ta prestopek ima iste nastopke, ko prestopek goljufje.

§. 7. Kazen odpade, če je krivi posojevalec popravil škodo, predno je sodnija za njegov prestopek zvedela.

§. 8. Kaznovalni sodnik naj tako kupčijo za neveljavno spozna, in če preiskava to opravičuje, naj izreče, da si imata posojevalec in izposojevalec, kar sta si od dne tiste kupčije dala, drug drugemu s postavnimi obrestmi vred nazaj dati.

Dopisi.

Z Notranjskega 9. junija.

Na Primorskem je ljudstvo gledé šolske vsaj toliko na boljsem, da mu ni treba za šolske potrebščine in napravo učnih pripomočkov za vsak krajcar sproti v žep posegati. — Ker pa tudi naš Notranjski kmet za šolo pri davkih svoj vinar plačuje, bilo bi menda vsaj opravičeno, ako bi vlada vsaj toliko poskrbela, da bi se z denarjem davkoplačevalcev vsaj nekoliko šolam pripomoglo v njih potrebščinah — kar sicer na Primorskem je — ali pri nas na Kranjskem je v tej zadevi miserere. Krajnim šolskim svetom se po postavi nalaga dolžnost, vsako leto sestaviti šolski račun in proračun, katerega ima potem odobriti okrajni šolski svet.

Določeno vsoto za šolske potrebščine mora potem župan od občinarjev izterjati; ali kako se izterjavajo taki nakladi? — Kdo ne pozna sedanje železne vladarice — ravščine — in pri takih okolišnih denar izterjevati — to je križ, silno težek križ izterjevalcu. Okrajni šolski svet sili, priganja in preti z vsemi mogočnimi kaznimi k izterjavanju šolskega denarja — a vendar mine eno, dve in še več let, prečno je denar izterjan, in ako ni, potem ima župan zopet nov križ: denar z silo izterjavati.

Kder pa denarja ni, mislimo si lahko, da si šola tudi potrebnih učnih pripomočkov preskrbeti ne more. Tako se je sedaj pred malo časom dogodilo, da je neki okr. šolski svet krajnim šolskim svetom izdal trdo zapoved, da morajo vse manjkajoče učne pripomočke pod kaznijo 15 gl. do prihodnjega šolskega leta gotovo preskrbeti. — O, da, preskrbeti bi se, in to brez pretenja z kaznijo — a gospoda slavna, pomisliti je tudi treba, da je revščina ljudstvo do skrajne meje pritirala, načelniki krajnih šolskih svetov pa tudi niso Kallstri.

Kadar je glasoviti Vesteneck v nemškutar-skem deželnem zboru v Ljubljani bil šolsko postavo tako preli in prekoval, da so se krajnim šolskim svetom vzele vse pravice, razen onih za šolski denar izterjevati — moral bi bil rajši na to delovati, da bi se bilo občinam breme izterjavanja odvezlo, in se jim tako podala prilika bolj skrbeti za šolski napredek, katerega prav izterjavanje šolskega denarja silno zavira.

Narod slovenski, vzlasti na Kranjskem, tebe nikoli ne pozabi, ti Hundsprachler ti!

Ž.

Iz Gorice 7. junija.

Binkoštni prazniki so kakor navlašč, da človek nekoliko po svetu pogleda kake lepe, romantične kraje, obišče znance in prijatelje. Ali tega povoda ni imel izlet Italijanistov iz Trsta, Gorice in drugih nerešenih krajev. Šli so v italijanski Videm za nesrečno in nerešeno Italijo

propagando delat, po gostilnicah in kavarnah v Vidmu zabavljat na Avstrijo, in napivat »srečneje Italiji«. Pri teh ljudeh so bili binkoštni prazniki dnevi velicega dela namreč za: demonstracijo, propagando in seleizdajo. Takih nemerodajnih kričačev po nerešeni Italiji je bilo v Vidmu nad 200 z našega Primorja. V ponedeljek so pak primahali v našo lepo Gorico in se tudi tukaj jako razposajeno vedli.

To je zopet dokaz, kake želje imajo ti »politični révéži«, če prav jih naša vlada podpira v uradu, šoli in po vseh javnih zavodih na škodo Slovincem, ki moramo mirno gledati, kako ti rogovileži delajo in mislijo z nami in mimo našo domovino, katero bi radi odtrgali o! velike in pónosne Avstrije in pripelili srečneje Italiji. Če je v Italiji vse tako srečno, lepo in blaženo, zakaj se ti kričači tja ne spravijo, saj mi se ne bomo jokali, ampak z ajdovico bomo kadili za njimi in želeli, da jih noben veter nazaj ne prinese. Ali kaj bi počenjali tam, dela ni, torej tudi zaslužka ne, vsaj se dovolj vidi, kako te srečne italijanske lastavice v ranej spomladi k nam v Avstrijo romajo iskat si zaslužka.

Podgradom, dne 24. maja.

Uže dolgo je tega, kar smo v prejšnji »Edinosti« čitali zlata vreden dopis, gledé poduka v kmetištvu. Odkar imamo Podgradom učitelja gosp. Persolja, počelo se je tudi pri nas v sadjarstvu prav živahno delati. Lansko leto je naš gospod učitelj s svojimi šolskimi otroci okoli 1000 dreves pocepil, nad 8000 pa posadil. Letos se je dosti več dreves pocepilo, gotovo nad 1300, a posadilo pa se jih ni toliko, kakor lani. Lansko leto so se le otroci pečali s sadenjem dreves, a zdaj so jih počeli posnemati tudi odrasli. Podgrajci so mu zelo hvaležni za njegov trud ter ga ljubijo kakor svojega očeta. Res je tudi, ako bi roditelji toliko za prihožnost skrbeli, kakor on skrbi, podgradska vas bi bila tisoč in tisoč gl. več vredna, ter ne bi bilo take revščine, kakor je zdaj. Po šolskih otrocih je zasadil se sadnim drevjem tudi cerkveni prostor poleg farovža, kder je šola in tako bode iz opuščene senožeti v kratkem času lep sadni vrt. V ta vrt pa so se tudi Vöslauske trte zasadile in sicer na novi način. Trte sajnice je podaril č. g. grof Manzanno, glavar na Voloskem za delo, za kopanje je pa skrbel naš č. g. sodnik Visentini s tem, da je iz ječe ujetnike pošiljal kopat in kamenje ruvat. Zato jim bode hvaležna naša vas, pa tudi posp. učitelju. On se je mnogo trudil, da se napravi šolski vrt, če tudi so mu mnogi nasprotovali, vendar je slednjim zmagal. Sedaj bode imela podgrajska vas lep šolski vrt, s kakoršnim se le malo občin more ponašati. Zato se nam je zahvaliti gosp. učitelju Persolji. — To pa tudi kaže, da en sam človek lahko stori veliko, ako ima ljubezen do stvari.

Politični pregled.

Dasi se je cesar sam zahvalil Čehom v posebnem pismu za velike priprave, ki so jih delali za vreden sprejem cesarjeviča Rudolfa in Stefanije, in zapovedal, naj se svečanosti skrlijo kolikor mogoče, vendar so Čehi krasno olepšali in razsvetlili svoje staroslavno mesto Prago 9. junija, ko sta se cesarjevič in cesarjevičevna tja pripeljala. Po popisih moramo soditi, da Pražanje niso zaostali za Dunajčani.

Druga pa nevesela vest za Čeha je ta, da se prašanje praškega vseučilišča ni rešilo; kajti zasedanje državnega zbora je odloženo do jeseni. Nemški listi pravijo, da se je to Čehom zgodilo zaradi pretiranih terjatev, in ker niso mogli potrpežljivo čakati ugodne rešitve; bolj vrjetno je, da vlada ni hotela gosposke zbornice prilike ponuditi, da bi naši lordi v tem prašanji jej nasprotovali. »Politik« od 8. t. m. svetuje vladi, naj admistrativnim potem tiste profesorje, ki bi jih imenovala 1. oktobra za češki del vseučilišča, za sedanje vseučilišče, pa s češkim poučnim jezikom imenuje. Proti temu bi po Schmerlingovem govoru v gosposke zbornici celo ustaviki ne mogli ugovarjati.

V Mostu (Brüx) na Češem je bil zbor zgodovinskega društva za Česko; razumeva se, da ustaviki niso mogli te prilike opustiti, da ne bi bili nekaj svojih praznih fraz zmotali.

Trgovinska pogodba med Avstrijo in Nemčijo je Nemčiji jako ugodna gledé uvažanja goveje živine, svobodna prometa z beljenim platnom itd.

Hrvaške dahovnike »Obzor« nagovarja naj na praznik sv. Cirila in Metoda mašo v slovenskem jeziku pojejo; to se pre v Dalmaciji zgodi. Po »Obzorovem« mnenju se na Hrvaškem duhovščina za ro premalo briga. Ko bi se v tem obziru mej Slovinci kaj storilo, bilo bi jako primerno. — Vse večje občine na Hrvaškem se protivijo vtelovaljenju Reke v Ogrsko.

Ruski vojni minister Miljutin je odstavljen in tudi guverner Finlandije grof Adlerberg. Prvega nadomestuje Vanovski, drugega pa Heyden. Vojni minister je pri sprejemanju uradnikov rekel, da mora po nalogu carjevem vojne troške zmanjšati. Tudi je ruski car zaukazal, da se mora kmetom, ki so bili od rajnega carja robstva rešeni, odkupnina nekoliko znižati; to je pa tudi sila potrebno, kajti ruski kmet mora teško odkupnino plačevati, kakor je Olga Novikova v začetku tega leta v Frazer's Magazin dokazala.

Srbski knez Milan je bil na Dunaju in tudi Berlinu prijazno sprejet ter se je uže napotil v Peterburg; piše se, da si išče kraljevskega naslova in da velevlasti temu niso nasprotni. **Politik** pravi v nekem dopisu z Dunaja 7. t. m. da Milan in njegovo spremstvo ni posebnega vtiska na Dunaju napravilo, k večjemu Kosta Janković s pravilno nabiksanom brado; mi pa mislimo, da velikemu dnevniku niso spodobne tako malenkostne opazke.

Na Bulgarskem vre vse in se nič ne vé, kaj bo iz te moke. Rusija prè vrolo podpira Battenberga; teško je v tej zadevi kaj gotovega reči, če se razmer ne vidi na lastno oko; toliko pa je resnično, da mladej državi bolje pristojta pameten in pošten samovladar, nego konstitucija po kakej splošnej šablioni skrpana; čistihlepnih nemirnežev ne manjka nikder; svoboda po teškem mnogoletnem trudu pridobljena tekne, tega nas uči zgodovina stara in nova. Morda se da še vse vrediti. Knez Aleksander je iz Carigrada pokliceal bolgarskega eksarha, naj ta vodje liberalne in konservativne stranke v posvetovanje pozove. Liberalna stranka se je obrnola do kneza in naroda s proglasom, v katerem protestira proti temu, da bi bila Bolgarija diskreditirana pred svetom; svetujejo knezu, naj narodno sebranje voli 8 najupljalnejših Bolgarov v državno svetovalstvo za tri leta; potem naj bi suspendirana ustava zopet obveljala; mej tem naj se tudi odpravijo naredbe, ki ne ugajajo knezu. Ko bi knez s temi predlogi ne bil zadovoljen naj, odstopi prej ko slej.

V Rumeliji so bile dopolnilne volitve za ude, ki so po pravilih izstopili. Izvoljenih je 18; mej njimi 16 Bolgarov, 11 zopet izvoljenih.

V Plovidvu je imela te dni narodna milica prvokrat javno parado, o kateri se je navzoči ruski dostojanstvenik jako povoljno izrazil: bodi to lepo znamenje, da bodo v odločilnem trenutku južni Bolgari znali hrabro vihteti meč.

Franoski senat dotičnega sklepa zbornice o volitvi po listih ni sprejel; 148 senatorjev je glasovalo proti, 114 za-nj. To je Gambeti velik udarec.

Grška skoraj gotovo ne dobođe mirnim potem novega ozemlja; tudi **črnogorsko** prašanje še ni rešeno, namreč južno-vshodnja meja še ni urejena.

DOMAČE STVARI.

Razstava v Trstu. 8. t. m. se je ustanovil odbor za razstavo, katera ima biti prihodnje leto. Volilo se je 110 odbornikov. Za načelnika je bil izvoljen g. Reinelt, prvomestnik trgovinske in obrtniške zbornice; za njegova namestnika pa g. Dimmer, prvi županov namestnik, in gosp. Vucetič, prvosednikov namestnik trgovinske in obrtniške zbornice in upravni svetovalec avstrijsko ogerskega Lloydja.

Marsikomu se utegne čudno zdeti, da g. župana ni v odboru, a kedor vé, kako politično vero in koliko avstrijske zavesti ima večina tržaškega mestnega in deželnega zbora, ta se temu nič ne bo čudil. Razstava ima političen značaj, ker bode v spomin petstoletnice, kar je prišel Trst na lastno njegovo prošnjo pod Avstrijo. G. župan je uže, ko se je misel sprožila, naj se napravi razstava, g. deželnemu namestniku rekel, da te stvari v mestnem zboru ne more sprožiti ter navedel tudi vzroke, katerih ni treba omenjati, ker so vsacemu znani. Čujemo, da se je pozneje ponudilo gosp. županu častno načelnitvo v zgoraj omenjenem odboru, a da je to ponudbo odločno odbil s pristavkom, da večina mestnega zbora ni za to, da bi se petstoletnica praznovala. To je dosti jasno; to je satira na besede, katere je govoril g. Teuschl v državnem zboru; to je stvar, katere vlada ne more i ne sme prezreti.

Vode! vode! vode! tržaški mestni svet uže 30 let vode išče, pa je še ni našel. Vsako leto je ta stvar na dnevnem redu, vsako leto je mnogo troškov, komisije hodijo sem ter tja, načrtov je mnogo, zdaj je vrhi Rižan, zdaj Reka, ali vode vendar le ni ter je noče biti. — Kar pa se mestnemu svetu ni posrečilo, to se vendar utegne posrečiti južnej železnici in družstvu nabrežinskega vodotoka. Pod Sv. Križem so namreč našli več tako močnih studencev

dobre vode, da bodo zadostovali vsem potrebam v Trstu, ako sveta voda v mestu napelje, kar ne bodo pretežavno.

Štedenje v tržaškem občinskem gospodarstvu. Večkrat smo karali zapravljivost mestne naše gosposke, ker je podpirala take stvari, ki mestu niso donosale nobene koristi, ampak bile večkrat olje v ogenj nekej dobro znanej stranki. Tako je prišlo, da je občinski svet delal dolgo leto za letom, če tudi za občino nič zdatnega ni storil, še tako potrebne vode ni priskrbel. Da se dohodki in troški spravijo v soglasje, izvolil je mestni svet dne 10. julija 1879 poseben odsek, ki se ima s to stvarjo pečati. Ta odsek je stoprv sedaj svoja dela dovršil in mestnemu svetu zelo obširno poročilo predložil. Ali kakor skoraj povsot, tako nahajamo tudi v tem poročilu marsikaj, čemer se moramo čuditi. Kako hoče mestni svet ščediti? Tako, da se učiteljem zniža plača, da prevzame troške za zelo nepotrebno mestno italijansko gimnazijo država (1), da se mesto znebi patronata pri cerkvah (2), da se podpore ubogim zmanjšajo (3) itd. — Mestni svet bi vse rad zvalil na državo, sam se pa proti državi nič lojalno ne vede: s tem tedaj ne bo nič; tudi nove mestne davke hoče uvesti, in sicer 10%, doklado na državne pristojbine pri prenosih lastninske pravice nepremakljivih stvari mej živimi, 10%, vstopninsko doklado pri glediščih, in povišati se ima taksa pri delitvi meščanske pristojnosti. — Mi gotovo želimo, da se enakotežje mej mestnimi dohodki i troški doseže, ali dvomimo, da bi se res moglo doseči z nasveti, kakoršne smo zgoraj omenili. Mestni zastop naj bi pri sebi in magistratu začel, ne trosil noveev čez morje i mastil ptujcev.

Nemškutarška stranka v Ljubljani se je začela strezavati, ker vidi, da vst le še na zadnjem zarezu. V sled tega je bil izvoljen narodnjak g. Fortuna za namestnika ljubljanskega župana. V trgovinskej zbornici pa je bil za načelnika izvoljen narodnjak g. Kušar, nemškutarški odborniki so oddali prazne glasovnice. Pri volitvi načelnikovega namestnika so narodnjaki glasovali za g. K. Lukmana, če tudi ne spada k njihovej stranki, nemškutarji pa so demonstrirali in zopet oddali prazne listke. Ker pa g. Lukman ni hotel sprejeti volitve, izvolila je narodna večina narodnjaka gosp. Horaka. — Častno se tedaj nemškutarji niso vedli.

Angleško sredozemsko brodovje pride 21. t. m. v Gruž, tam ostane do 25; potem se obrne proti Zadru, kder ostane do 28. junija. 4. julija pride v Trst in ostane v našem pristanu do 13. julija.

Oče rajncega Jurčiča, 81 letni starček, kakor **«Slov. Narod»** poroča, umrl je 4. dne t. m. na Muljavi; velika žalost za svojim sinom je kolikor toliko pripomogla k očetovi smrti

Svetinje v spomin cesarjevičeve poroke so se skovale v dunajski kovnici ter se lahko naročajo pri puncevem uredu v Trstu; srebrna ima prave vrednosti 7 gl. 13 kr. ter velja 8 gl. 63 kr., bronasta pa 1 gl. 50 kr.

Božja pot v Rim. Iz vseh slovanskih dežel se poroča, da pojde mnogo ljudstva prihodnji mesec na božjo pot v Rim, kder se uže delajo priprave za sprejem romarjev. **«Slov. Narod»** v številki 128 vse to prav lepo popisuje in končuje z besedami: **«Dal Bog**, da bi na priprošnjo sv. Cirila in Metoda bila ta pot vsem sinom Slave k oživiljenju prave vere in k njih zjednitvenju pod pastirsko palico pravljalnega namestnika Kristusovega, Leona XIII.»

«Zgodnja Danica» pa o tem mej drugim to le poroča: Z Višehrada piše preč. gosp. kanonik V. Stule milgsp. proštu dr. Jarcu, da Čehi v edinosti s Poljci namérjajo z Dunaja odrinoti 25. jun. ter potovati skoz Grandec, Ljubljano v Trst, od tam po morji v Jakin, v Lorelo in Rim, kamor mislijo dospeti 28. jun., pred praznikom sv. Petra in Pavla. V Rimu se imajo muditi le še v. god. ss. Cirila in Metoda, 5. jul.; ta dan je sprejetje pri sv. Očetu. Tri dni poprej bodo uže omenjene slovesnosti, ki jih pripravlja rimski odbor v ta namen. Po naznanilih č. g. dr. Pavlickega bode v **«samem Vatikanu slovenska akademija**, in pričujoči bodo tudi sv. Oče Leon XIII. Zglasovali se bodo kratki govori, poezije v čast sv. Cirila in Metoda — v vseh slovanskih narečjih itd. Pošiljanje tacih slovanskih poezij v hvalo omenjenih aposteljnov in v hvalo sv. Očetu — tekst slovensk, zraven prestava latinska — bi bilo v Rimu močno doželeno. Preč. gosp. dr. Štefan Pavlički (Roma, Maroniti 22.) bi bil prav hvaležen za tako poslanje in naj bi se ob enem zaznamnjaj, kdor bi imel deklamovati. Ta gospod je podvodja Poljskega kolegija in dopisnik imenovanega odbora, ter je voljan o vsem v večnem mestu pojasniti dajati. Oziroma na vožnjo moram naznaniti, da nam (Čehom in Poljcem) je južna železnica odpustila 50 odstotkov in poseben vlak obljubila.

Naš opravnik na Dunaju dr. Jordan mi je obljubil poslati izvorni spis teh pogodb. Po povrnem poštev opravnikov bode popotvanje iz Ljubljane do Rima in nazaj stalo okoli 28 gl. a. v. za 3. razred, za druge razmeroma več. Močno bi nas veselilo, ako bi Vi preč. gospod in Vaši ljubi sorojaki hoteli romati v družbi z nami in s Poljci k grobu aposteljnov... Tudi v Zagreb smo pisali, bi-li ne holi tudi Hrvati na zadevni postaji se nam pridružiti? —

Iz Zagreba naznanja dr. Fr. Rački, da se tam radujejo, ker se hočejo Slovenci pridružiti romarjem iz Hrvaške, Slavonije in Dalmacije. Hrvaški panegirk (slovesni govori) bode imel Strosmajer. Ne bi li se kdo pripravil tudi za slovenskega, ako bode treba? Skof Strosmajer bode tudi maševal v glagolskem jeziku.

Iz Maribora naznanja prečast. g. kanonik L. Herg, da se z Štajerskega več romarjev pridruži, n. pr. gg. kaplana Ant. Lednik in Jak. Caf, posestnik Mih. Serbec in en kmet, kaplan Mat. Slekovec, dekan L. Potočnik, pa gosp. pisavec sam, ki upa da se še več družih oglasi.

Tudi iz Goriškega se naznanuje, da pojdejo štirje gg. duhovni, kolikor je dozdej znano.

Iz Kranjskega se jih je dozdej oglasilo za popotvanje 12; več je še dvomljivih.

Nova slovenska knjiga. Že pred več meseci naznanjena knjiga **«Spovednik»**, spisal France Kosec župnik, izšla je in se te dni pošlje doseďanjim naročnikom. Iz ust strokovnjaka, kateri jo je pregledal, slišali smo o njej izredno **«pohvalno»** sodbo. Duhovnim pastirjem bo pri opravljanju njih imenitne službe izvrsten pomoček. Tisk in oprava knjige sta prav lična. Cena fl. 1. 20. Naročuje se pri pisatelju v Pruskih, pošta Koper

Izjava in Vabilo. Gospod Josip Gécelj, bivši regisseur slovenskega gledališča, napravil je meseca februarja 1880 **«Javno berilo»** o spiritalizmu v IV. oddelkih: I. **«O bistvu, namenu in napredku spiritalizma»**. II. **«Kako se vrši ločitev duše iz telesa»**. III. **«Indijska pravljica po Duxen-u»**. IV. **«O magnetizmu»**. Podpisani smo bili poslušalci temu berilu in s tem izjavljamo, da v tem berilu ni le čisto nič brezverskega ali spotikljivega, temveč je berilo jako zanimivo in podučljivo. Priporočamo torej vsem prijateljem in znancem tople gosdoda Géclja, ki namerava to berilo z vladnim dovoljenjem ponavljati v čitalničnih prostorih tukajšnjih, ter prosimo narodnega moža podpirati z obilnim obiskom omenjenega berila tem bolj, ker se preseli v kratkem na drugo slovansko zemljo. V Ljubljani, 9. junija 1881. Franjo Potočnik, m. p., e. kr. stavb. svet. v pokoji, Josip Regali, m. p., mestni odbornik. M. Čelovšek, m. p., Jos. Šparovic, m. p. Josip Paternoster, m. p. in drugi.

Gospod Gécelj pride v četrtek ali petek v Trst in bode tudi v Trstu javno govoril o prav tem predmetu; kje in kedaj, naznani se sl. občinstvu kesnjeje Za denes naj samo to omenimo, da je g. Gécelj uže znan izvrstni predavalec in da bode gotovo vsak zadovoljen, kdor ga pride poslušat. Mi vest o prihodu g. Géclja pozdravljamo z veseljem.

Državni zajem z lotrijo od leta 1864.

Dne 1. junija so bile na Dunaju izrečane te le serije: 11, 110, 1006, 1358, 1489, 1515, 1839, 2517, 2729, 2735, 2870, 3264, 3274, 3694.

Dobile so:

Serie	Štev.	Gold.	Serie	Štev.	Gold.
11	93	400	2729	48	500
110	3	500		58	500
	11	500		63	5000
	18	200.000		93	400
	42	400	2735	83	400
1006	45	1000		85	400
	62	500		89	500
	70	500		92	400
	75	500		8	2000
	80	500		13	1000
1358	20	20.000		17	400
	29	2000		29	400
	70	1000		32	15.000
	80	400		59	400
1489	42	400		68	400
	59	500		72	500
1515	3	5000		85	400
	82	500		86	400
1839	25	10.000		92	400
	51	400	3264	22	400
	78	400		44	1000
	100	500		50	1000
2517	2	400		52	500
	3	400	3274	—	—
	9	2000	3695	4	500
	50	1000			

Vse v zgoraj navedenih serijah neomenjene številke so dobile po 200 gl.

Dobitki se bodo izplačevali od 1. septembra 1881 počenši.

Prvo prihodnje žrebanje bo 1. sept. 1881.

Tržno poročilo.

Kava — vedno v boljem menenji; cene nekaterih baž so zopet nekoliko poskočile. Denes velja kava Rio od gl. 50 do gl. 76. — Java od gl. 81 do gl. 87. — Santos gl. 68 do gl. 82. — Portorico gl. 92 do 106. — Ceylon gl. 97 do gl. 136.

Olje — namizno prodaja se po nekoliko znižanih in trdnih cenah. — Namizno velja gl. 52 do gl. 67. — jedilno po nespremenjeni ceni gl. 38 do gl. 44. —

Sadje — Sultanina vedno dražja, denes stane gl. 45 do 51. — opaša gl. 23 1/2 do 25. — rožiči gl. 6 1/2 do gl. 8 1/2. fige gl. 17. — mandelji vedno ceneji gl. 74 do gl. 80. — pomeranče gl. 5 1/2 do gl. 6 1/2. limone gl. 4 1/2 do gl. 5 1/2.

Riž — prodaja se ceneje, cene so vedno prav šibke. Italijanski od gl. 16 do gl. 21 1/2. Rangon gl. 13 1/2 do gl. 14 1/2.

Mast in špeh — prodajata se še vedno po visokih in trdnih cenah, to blago ostane letos drago. — Denes velja lep špeh gl. 60 do gl. 67. — mast gl. 69 do gl. 71. —

Petrolje — prodaja se uže več časa po stalni ceni gl. 10 1/2, iz prve roke, cena pa je denes prav trdna, vkljub temu, da je došla ena ladija z 7000 sodi.

Domači pridelki. — Fižol popolnoma zanemarjen; denes stane rudeči gl. 9 1/2, bohinec gl. 11. — beli gl. 9. — mešana gl. 7 1/2. — Maslo nekoliko ceneje; prodaja se od gl. 90 do gl. 95. — slive zanemarjene.

Koruzca velja gl. 6 1/2 do gl. 6-60. **Pšenica** gl. 12 1/2.

Dunajska borza

dne 11. junija.

Enotni drž. dolg v bankovcih	76 gl. 40 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	77 * 15 *
Zlata renta	93 * 60 *
1860 državni zajem	132 * 25 *
Delnice narodne banke	824 * — *
Kreditne delnice	349 * 25 *
London 40 lir sterlin	116 * 90 *
Srebro	— * — *
Napoleoni	9 * 30 *
C. kr. cekini	5 * 50 *
100 državnih mark	57 * 5 *

Zahvala.

Za mnogo dokazov iskrenega sočutja v času bolezni i o smrti nam napozabljivo soproje, oziroma matere, gospe

Katarine Šabec,

bivše vdove **Jenka**, rojene **Jelovšek**, za mnogobrojno spremstvo pri pogrebu i za darovane vence izroka najtoplejšo zahvalo vsem **Trnavo** na Notranjskem dne 7. junija 1881.

žalujoča rodbina.

Štev. 532.

Razpis službe.

Za izpraznjeno **nadučiteljsko službo** I. plačilne vrste na štirirazredni ljudski šoli v **Sežani**, za eno **učiteljsko službo** I. plačilne vrste, in za eno **učiteljsko službo** II. plačilne vrste v temu šolskem okraju, vse z dohodki po deželni postavi od 4. marcaja 1879.

Prosilci naj vložijo svoje postavno dokumentirane prošnje po predpisanem potu v 4 tednih po prvem razglasu v **«Observatore triestino»** pri c. k. okr. šolskem svetu v Sežani, **Sežana** dne 11. junija 1881.

Predsednik: **Bosizio.**

3000 dreves

2/3 bukovi, 1/3 jelovih, od 10 do 30 palcev debelih se proda ali skupno ali v posameznih partijah. — Pogoje se zve pri županstvu v **Poddragi**, pošta št. Vid nad Vipavo, pismena ali ustmeno.

Hiša na prodaj!

V **«Gorjanskem»** na Krasu se ponuja dober kup na prodaj **hiša št. 66 s prodajalnico**, z gospodarskimi poslojji in nekaterimi kosi dobrih zemljišč. — Kdor bi želel vse skupaj kupiti, naj se oglasi pri lastniku **Jak. Čilaku**.

Glavna zaloga

izvrstne

PIVE iz pivovarne **STEINFELD**

(brator Reininghaus v Gradeu)

pri (52—24)

ANT. DEJAK - u jun.

via degli Arstiti v Trstu.

Prodaja v sodcih in boteljah.

Na prodaj so tudi **drožje** (feccia di birra).

